

District (Tscherning) nødes jeg til at modstige ham. Han sagde, at det var anerkjendt, — hvis jeg ikke tager fejl, — at de Priser, der vare opførte for Frederiksværk paa det nuværende Budget, vare meget billige (Tscherning: Nei!) og jeg tør paastaae, at en saadan Erklæring kom omtrent fra ham. Jeg vil dog tillade mig at bemærke, at jeg anseer dem for meget for dyre, og jeg vil gjøre opmærksom paa, at i Subcomiteen er det allerede bleven anerkjendt, men man beroliger sig med den Sætning, at betalte Staten ogsaa dette for dyrt, saa kom det tilbage til Statskassen gennem det Overskud, der maatte komme ud deraf for Bærket. Det var en Sætning, som forsaavidt er rigtig, men som jeg kun vil gjøre opmærksom paa, hvilke skadelige Følger det bevirker. Frederiksværk arbejder i en dobbelt Egenkab, den arbejder for Staten, og faaer det sit Arbejde godt betalt saa kommer det tilbage til Staten igjen, men det er under den Forudsætning, at naar den, som Tilfældet er, ogsaa arbejder for Private, at den da ikke sælger billigere end Andre som concurrere med den, og det, mine Herrer, er det Forkastelige herved, det sætter Frederiksværk, ved at offentlige Arbejder betales det for dyrt, sætter det istand til, naar det finder for godt, at sælge billigere end Private. Det er at forrolke Principerne for den almindelige Handel og Vandel, og det maa vistnok idet mindste være et væsentligt Punkt at søge at faae rettet, naar man vil vedblive at lade Frederiksværk arbejde for Statens Regning. Jeg for mit Vedkommende leverer ikke saa meget deraf i denne Retning, og derfor kan jeg tale friere derom her; men det har maaskee været Medaarsagen til at ruinere ikke een men flere Borgere, altsaa jeg gjentager, at Frederiksværks Arbejder til Staten ere ikke billige, og ville De have Exempel, saa kan jeg nævne dem et; ville De saaledes gaae ud paa Lange Linie, og see de Rapperter, der staaer, saa skal jeg ikke feile meget, om de ikke betales omtrent med 1100 Rbd. pr. Stk. Jeg har ikke Priserne her for mig. Det er ikke Kanonen, som deri er medregnet, det er ikke det, som er nedlagt i Jorden, men det er selve Rapperten med dens Hjul. Nu kan enhver af Dem erhyndige dem hos sagkyndige Mænd om den billige Be-

taling, efter mit Kjendskab erklærer jeg den for meget høi. Naar man alligevel i Subcomiteen har ladet dette gaae, saa er det af den samme Aarsag, som her er udviklet tidligere, fordi der var saa meget der alligevel ikke kunde rettes ved Krigsministeriets Budget, og jeg indrømmer, for endeel kommer det jo tilbage til Staten, om vi ogsaa maaskee betale næsten det Dobbelte for det.

Monrad: Jeg troer hverken, at dette Things Majoritet eller Folket i sin Heelhed er enig med min ærede Ven fra Holbet Amts 2det District (Tscherning) deri, at Ministeriets Hovedopgave og Betingelsen for dets Livs-Virkomhed skulde være dets Ansuelse og Plan med Hensyn til Landboreformerne. Jeg troer baade, at Rigsdagens Majoritet og hele Folket er enigt deri, at Ministeriets Hovedopgave er at skaffe en Fædrelandets Fremtid betryggende Fred.

Tscherning: Den ærede Taler, som talte næstføst, han sagde, at jeg havde sagt, at de Priser, som stode i Budgettet, ikke vare for høie; men da just denne Sag accurat under den samme Synsvinkel har været saa ofte til Forhandling mellem os, saa kan jeg ikke have sagt det; men jeg har sagt, at de Priser, hvortil Frederiksværk virkelig arbejder, de ere ikke saa høie, at det ikke er fordeelagtigt for Staten at lade arbejde der. Den ærede Rigsdagsmand veed meget godt, at det var netop den Betragtning, som blev gjort gjældende i Udvalget, og hvorfor vi ikke gjorde noget bestemt Andragende. Vi bleve enige i Udvalget om, at naar Frederiksværk eller en Fabrik, hvilken som helst, er en kongelig Fabrik, saa ere de Priser, som man tilfældigviis etablerer som Slutningspriser, ikke de, som Staten udgiver; men det er kun de, som den tæller ud til Arbejderne og for Materiale, det er de Priser, som maa tages i Betragtning. Den Priis, det ærede Medlem her har nævnt, det er slet ikke en saadan Priis; det kan gjerne være, at den Priis, hvorfor Staten virkelig har anskaffet denne Rappert, ikke er det Halve.

Da ingen flere begjærede Ordet skred man til Afstemning, som foretoges i følgende Orden og gav nedenstaaende Resultat: